



## Gdy ukąsi Cię kleszcz

### Ukąsił Cię kleszcz? Czym to grozi i jak się go pozbyć na wakacjach

Kleszcz pospolity jest pajęczakiem, który przechodzi trzy fazy cyklu rozwojowego – od larwy po nimfę, aż do postaci dorosłej w ciągu 2–3 lat. Żeby mógł się przekształcić w kolejną postać, musi napić się krwi zwierzęcia lub człowieka.

Dorosły kleszcz jest wielkości główki od szpilki, ale po najedzeniu się zwiększa swój rozmiar kilkakrotnie.

Kleszcze czekają na żywiciela na krzewach, przy wysokich trawach, w miejscach wilgotnych. Najbardziej aktywne są od wiosny do wczesnej jesieni. Jeśli więc idziesz na spacer do lasu, parku, na łąkę czy spędzasz urlop na działce, to może Ci się zdarzyć ugryzienie. Samo ugryzienie nie boli, ale może być niebezpieczne, bo kleszcz w swojej ślinie może mieć patogeny, którymi Cię zakazi. W Polsce najczęściej przenoszone przez nich choroby to: borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu.

## Zakażenie boreliozą

W miejscu ukłucia przez kleszcza pojawia się rumień wędrujący, zmiana o kształcie owalnym, która w miarę upływu czasu się powiększa. Na ogół ma kształt obrączkowaty, jednak czasami może mieć inną postać lub w ogóle nie występuje. Rumieniowi towarzyszyć mogą objawy grypopodobne: gorączka, zmęczenie, bóle głowy, uczucie rozbicia.

Rumień najwcześniej pojawia się po kilku dniach (zwykle około 7 dnia), jednak nie występuje u każdego. Wcześniejsze zmiany to zwykle reakcja alergiczna na ukąszenie kleszcza lub zmiana zapalna. Dlatego należy uważnie obserwować swoje samopoczucie i wygląd skóry po ugryzieniu.

Jeśli nie będziesz leczyć rumienia, może dojść do zakażenia rozsianego. Borelioza może rozwijać się w ciągu miesięcy, a nawet lat. Nieleczona prowadzi do poważnych powikłań neurologicznych, zaburzeń serca czy chorób stawów. Należy obserwować uważnie ukąszenie oraz w razie potrzeby wykonać badanie przeciwciał.

W leczeniu boreliozy stosuje się antybiotyki. Ważne jest, by leczenie wprowadzać wcześnie, zanim zakażenie się rozsieje w organizmie.

## Kleszczowe zapalenie mózgu

Objawy kleszczowego zapalenia mózgu pojawiają się w ciągu dwóch tygodni i przypominają przeziębienie: gorączka, bóle głowy, bóle mięśni i stawów, nudności, nieżyt górnych dróg oddechowych. Jeśli wirusy przedostaną się do ośrodkowego układu nerwowego, po krótkim okresie od ustąpienia objawów zakażenia może się rozwinąć druga faza choroby z objawami: zapalenia rdzenia kręgowego i opon mózgowo-rdzeniowych lub zapalenia mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych. W większości przypadków kleszczowe zapalenie mózgu przebiega łagodnie, jednak mogą wystąpić powikłania powodujące trwałe następstwa.

Nie ma skutecznego leku, który zwalcza infekcję wirusem KZM. Leczenie jest wyłącznie objawowe, mające na celu zwalczenie objawów zapalnych.

## Co zrobić, by się nie zarazić?

- Idąc do lasu, na tereny zielone, załóż odpowiednią odzież (długie spodnie, nogawki wpuszczone w buty, zakryte buty, długie rękawy) i użyj środków odstraszających kleszcze.
- Wracając z lasu czy terenów zielonych, obejrzyj uważnie skórę, całe ciało, sprawdź, czy nie masz kleszcza. Wstępne oględziny należy zrobić jeszcze przed wejściem do domu, ponieważ kleszcze przyniesione w ubraniu do domu potrafią przeżyć w pomieszczeniach wiele miesięcy. Obejrzyj dokładnie również zakryte części ciała, w tym również przejrzyć włosy u dzieci.
- W przypadku ugryzienia ryzyko zachorowania znacząco zmniejsza szybkie (do 24h) i prawidłowe usunięcie kleszcza. Użyj do tego pęsety, którą uchwycić kleszcza jak najbliżej skóry i ze stałą siłą pociągnij w górę. Miejsce po ukłuciu zdezynfekuj np. za pomocą spirytusu. Nie należy smarować kleszcza żadną substancją, zwłaszcza tłuszczem, aby nie zwiększać ryzyka zakażenia. Jeśli resztki pasożyta pozostały w skórze, zgłoś się do lekarza.
- Zaszczep się przeciwko zakażeniu wirusem kleszczowego zapalenia mózgu (KZM). Skuteczność szczepienia podstawowego, które składa się z 3 dawek szczepionki, przekracza 95%. Po podstawowym cyklu szczepienia odporność utrzymuje się co najmniej 3 lata.

Nie zaleca się profilaktycznego podawania antybiotyku po ukłuciu przez kleszcza. Można zastosować 1-2 dawki antybiotyku w przypadku pokłucia przez wiele kleszczy.

## Gdzie szukać pomocy

W przypadku znalezienia na skórze kleszcza (u siebie lub dziecka) można spróbować usunąć go samemu albo udać się po pomoc medyczną do przychodni podstawowej opieki zdrowotnej lub ambulatorium nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej. Zarówno ambulatoria, jak i gabinety lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej są wyposażone w podstawowe narzędzia pozwalające na usunięcie pasożyta i zdezynfekowanie śladu po ukąszeniu. Może zrobić to lekarz lub pielęgniarka.

Przychodnia lub ambulatorium podstawowej opieki zdrowotnej nie powinno odsyłać pacjentów wymagających usunięcia kleszcza do SOR – oddziału przeznaczonego do zabezpieczenia pomocy pacjentom po urazach lub w stanie zagrożenia życia.

Jeśli kleszcz jest trudny do usunięcia i lekarz uzna, że stan po ukąszeniu wymaga interwencji chirurga, powinien wystawić skierowanie do poradni chirurgicznej z dopiskiem „pilne”, aby ułatwić pacjentowi uzyskanie natychmiastowej pomocy specjalisty.

## Źródła:

[Borelioza – choroba przenoszona przez kleszcze](#), Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego –PZH

[Uwaga kleszcze](#), Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego –PZH

[Kleszcze, jak się przed nimi chronić?](#), Główny Inspektorat Sanitarny

